Uhtnas avati Eesti esimene TOPOTEEK

Uhtna kandi kaksteist küla on nüüd topoteegis. See tähendab, et kodu- ja kogukonnaarhiivides leiduvast ajaloolisest materjalist on digitaalselt kättesaadavad ja kaardil nähtavad enam kui 600 fotot.

INNA GRÜNFELDT
inna.grynfeldt@ajaleht.ee

Topoteek on külamuuseum, mida igaüks saab oma kodus külastada, võttis asja olemuse lühidalt kokku selle looja, Uhtna raamatukogu direktor Inge Pikkoja.

"Kui panin Uhtna raamatukogu Facebooki-lehele vanu pilte, nägin, milliseid emotsioone need inimestes tekitasid ja kui palju tuli tagasisidet. Nagu lapatakse Facebooki, nii võib topoteegist saada koht, mida nüüd lappama hakata," rääkis Inge Pikkoja.

Topoteeki on sisestatud üle 600 foto ja dokumendi ning need kättesaadavad üle ilma. "Mul on nii väärikad eelkäijad, et austusest nende vastu pidin need materjalid nähtavaks tegema. Ja see kõik on väga põnev," nimetas Pikkoja suure töö jõuallika.

17
Euroopa arhiivi ja teadusasutust osaleb projektis.

Tema sõnul on Uhtna kandis ajalugu alati hinnatud. "Enne mind on õpetaja Ellen Rätsep ja minu ema Helle Pikkoja, eelmine Uhtna raamatukogu juhataja, meie piirkonna fotosid kogunud. Õpetaja Elsa Luuk oli suureks abiks, et tuvastada, kes on piltidel. Raamatukogu kapid on täis materjale, mida saab näitustel inimestega jagada, aga kõiki ikkagi ei näe," kõneles ta topoteegi eelloost.

Lugenud rahvusarhiivi arhivaari Sven Lepa üleskutset topoteegi loomiseks ning saanud temalt julgustust ja toetust, hakkas raamatukogu direktor kevadel pilte ja tekstidokumente arvutisse sisestama – ikka tunnike enne tööpäeva ja õhtuti mandoliiniorkestri harjutuse saatel. Hulk materjale oli tal juba varem digiteeritud, need oli vaja üles laadida ja märksõnastada.

MEELIS MEILBAUM, KUVATÕMMIS, MONTAAŽ

Inge Pikkoja hasartne ja järjekindel töö on toonud kohaliku ajaloo kodualbumitest digimaailma.

Et topoteek läheb inimestele väga korda, andsid Inge Pikkojale tagasisidet esimesed demonstratsioonid. "Näitasin seda suurel ekraanil ja saalis algas kohe energiline sosin ja arutelu fotode üle. See kõnetab inimesi, tekitab emotsioone, paneb koos mõtlema," lausus ta.

Arhivaar Sven Lepa ütles, et topoteeki kui lokaalsesse veebiarhiivi saab kogukond koondada oma pärandi ning selle kasutamise teeb mugavaks märksõnastatus. "See keskkond võimaldab lisada, mis ajast foto pärineb, kus see on tehtud ja kes on sellel kujutatud," lausus ta ning otsis näitena märksõnaga "perenaisteselts Kungla" välja seda puudutavad materjalid.

"See on väga hea koht, kuhu erikujulist ja erisisulist materjali koguda. Siin on ka kerge ühisloome aspekt: esiteks on kõik teretulnud oma materjale juurde tooma, teiseks aga saavad topoteegi kasutajad materjalidele täpsustavaid selgitusi lisada," rõhutas ta. Topoteegist saab lisaks märksõnadele otsida täpsemaid materjale kaardiringi või ajalise piiranguga.

Eesti rahvusarhiivi nõunik Liisi Taimre rääkis, et topoteek on suunatud arhiividele ja kogukondadele ning Austriast ja Saksamaalt käima läinud projekt on käigus Itaalias, Rootsis, Soomes, Balkanimaades ning nüüd lisandus Uhtna kaudu ka Eesti.

"Topoteegi idee on selles, et inimesed saavad kokku koguda oma materjalid, mis puudutavad nende kodukohta, ja lisada need kaardi peale. Iga kogu kond või väike koht saab teh oma isikliku arhiivi, kuhu koor dab materjalid, mis on just ner de jaoks olulised," selgitas ta Topoteeki saab panna materja le ja pilte nii kodukogudest ku ka raamatukogude või seltsid arhiivist ning see on võimalu neid teistega jagada.

Rahvusarhiivi arhivaar Liin Lõhmus jagas topoteegi esitlu sel teavet, kuidas koduarvuti arhiivi allikaid kasutada, et om suguvõsa lugu uurida.

TOPOTEEK

- Topoteek on veebirakendus, mille eesmärk on anda kogukondade erakätes olev ajalooline aines digitaalseks tutvustamiseks ja esitlemiseks kaardil.
- Topoteek jõudis Eestisse rahvusvahelise projekti Community as Opportunity ehk "Kogukond kui mänguruum" kaudu. Eestis on projekti partner rahvusarhiiv.